

УДК 330.101:338.22

ЗАСАДИ РОЗРОБЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ СТРАТЕГІЯМИ ВИПЕРЕДЖАЮЧОГО ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

ІЛЛЯШЕНКО СЕРГІЙ МИКОЛАЙОВИЧ, д-р. екон. наук, професор, Сумський державний університет, м. Суми, Україна; доктор хабілітований, професор, Економіко-гуманітарний університет (WSEH), м. Бельсько-Бяла, Польща

ШИПУЛІНА ЮЛІЯ СЕРГІЇВНА, канд. екон. наук, доцент, Сумський державний університет, м. Суми, Україна

ІЛЛЯШЕНКО НАТАЛІЯ СЕРГІЇВНА, канд. екон. наук, доцент, Сумський державний університет, м. Суми, Україна

Анотація — Сформовано комплекс задач розроблення концептуальних засад організаційно-економічного механізму управління стратегіями випереджаючого інноваційного розвитку промислових підприємств України.

Ключові слова — інноваційне випередження, інноваційний розвиток, промислові підприємства, управління розвитком.

Однією з ініціатив стратегії Європа 2020 є створення та всіляка підтримка Інноваційного Союзу, діяльність якого направлена на посилення досліджень і розробок в сфері інноваційного менеджменту. Україною на сьогодні обрано європейський вектор розвитку і, відповідно, українська економіка має розвиватись у руслі європейських ініціатив. Однак, рівень розвитку більшості вітчизняних промислових підприємств є набагато нижчим за їхніх іноземних конкурентів і тому відкриття ринкових кордонів значно ускладнює і без того складний стан вітчизняного промислового виробництва. Щоб уникнути цих проблем необхідно не просто повторювати буквально шлях, яким інші вже пройшли і завоювали при цьому міцні позиції на світовому ринку, а рухатися, безсумнівно, у руслі світового розвитку, обираючи свій шлях, вишукуючи і реалізуючи свої потенційні переваги, займаючи провідні позиції в тих галузях діяльності, де для цього є необхідні і достатні умови. Саме це передбачає випереджувачий інноваційний розвиток.

На сьогодні питання практичної реалізації його концептуальних положень досліджується в роботах багатьох науковців. Зарубіжні вчені сформулювали свої теорії, виходячи з аналізу та узагальнення досвіду успішних світових компаній (переважно американських, японських та китайських). Результати їхніх досліджень представлено у вигляді обґрунтованих висновків про необхідність здійснення інноваційних зрушень та узагальнення того, що зі зрушення мають бути випереджуваними [1, 2]. В них відсутні конкретні методики, процедури, алгоритми

стосовно того, як підприємствам здійснити такий прорив. Окрім того, в них розглядаються умови ведення господарської діяльності в економічно розвинутих та інноваційно-активних країнах світу, до яких, на жаль, не відноситься Україна.

Що стосується вітчизняних вчених, то їх роботи в більшості присвячені формуванню теоретичних та методичних засад випереджаючого розвитку на рівні держави [3, 4] чи регіону [5]. При цьому відсутнє розуміння важливості першочергового переходу до стратегії випереджаючого розвитку вітчизняних промислових підприємств. Адже промисловість є провідною галуззю економіки, що визначає темпи розвитку НТП практично усіх інших галузей. Тому авторами проекту пропонується змістити рівень реалізації засад випереджаючого розвитку в бік конкретного промислового підприємства. Авторами розроблено теоретико-методологічні засади формування стратегій випереджаючого інноваційного розвитку на рівні підприємства [6]. Однак ці напрацювання потребують продовження досліджень для отримання нових знань стосовно практичної реалізації стратегій випереджаючого інноваційного розвитку.

В основу подальших досліджень покладено ідею розроблення механізму управління формуванням та реалізацією стратегій випереджаючого інноваційного розвитку, основою якого стануть авторські методики їх оцінки, підходи до економіко-математичного моделювання та оптимізації процесу вибору інноваційної стратегії, яка дозволить підприємству здійснити інноваційний прорив та отримати ринковий успіх.

Відповідно до викладеного сформовано комплекс задач формування засад зазначеного механізму:

- визначити проблеми і перспективи формування і реалізації стратегії випереджаючого інноваційного розвитку промислового підприємства в сучасних ринкових умовах;

- розробити класифікацію стратегічних напрямів науково-технологічного розвитку підприємства та сформулювати критеріальну базу їх оцінки і відбору;

- удосконалити теоретико-методичні підходи до визначення перспективних стратегічних напрямів науково-технологічного розвитку промислових підприємств;

- сформулювати теоретико-методичні засади

формування випереджаючих траєкторій інноваційного розвитку підприємства;

- розробити оптимізаційну модель вибору стратегій випереджаючого інноваційного розвитку промислового підприємства;

- сформувати принципи, основні підсистеми та елементи організаційно-економічного механізму ефективного управління стратегіями випереджаючого інноваційного розвитку промислового підприємства; розробити організаційні та практичні аспекти його впровадження і функціонування.

Їх практична реалізація дозволить обирати ефективні стратегії випереджаючого інноваційного розвитку промислових підприємств, для реалізації яких є необхідні і достатні внутрішні та зовнішні умови. А це дозволить підвищити рівень їх конкурентоспроможності на національному і зарубіжних ринках, забезпечить умови переходу на інноваційний шлях розвитку в руслі концепції інноваційного випередження.

В ході підготовки до розв'язання зазначених задач виконано класифікацію підходів до стратегічного управління підприємством та з їх урахуванням розроблено системну карту стратегічного управління інноваційним розвитком підприємства. Відповідно до неї процес стратегічного управління інноваційним розвитком підприємства розглядається з позицій поєднання системного, функціонального та процесного підходів, що дозволяє детально і всебічно проаналізувати усі аспекти управління і фактори впливу на нього та сформувати на цій основі ефективну систему управління.

Авторами зроблено висновок, що в умовах змін, породжених четвертою промисловою революцією, завершення п'ятого технологічного укладу і початком переходу до шостого, – для вітчизняних промислових підприємств з'являється шанс, пов'язаний з їх переходом на шлях випереджаючого інноваційного розвитку, який передбачає активне продукування і використання (комерціалізацію) актуальних знань, що втілені у нові продукти, технології їх виготовлення і просування на ринку, методи управління тощо [7].

З цих позицій організаційно-економічний механізм управління стратегіями інноваційного розвитку промислового підприємства повинен включати підсистему управління знаннями. До її головних задач автори відносять: визначення і обґрунтування перспективних напрямів продукування нових знань стосовно конкретних сфер діяльності підприємства, а також закономірностей розвитку ринкових процесів; визначення і обґрунтування раціональних напрямів використання, впровадження і комерціалізації нових знань. Їх розв'язання передбачає попередню систематизацію джерел, інструментів та способів отримання і використання різних видів наукових, професійних, техніко-технологічних знань промислового підприємства.

Узагальнюючи викладене слід зазначити, що авторами сформувано і обґрунтовано комплекс задач щодо формування концептуальних засад організаційно-економічного механізму управління стратегіями випереджаючого інноваційного розвитку

промислових підприємств, що є суттєвим внеском в теорію інноваційного менеджменту.

Подальші дослідження повинні бути спрямованими на розроблення і наукове обґрунтування методичного інструментарію реалізації функцій зазначеного механізму.

Список використаної літератури

1. Andrew H. Van de Ven (2017) The innovation journey: you can't control it, but you can learn to maneuver it, *Innovation*, 19:1, 39-42.
2. Chesbrough, H., & Bogers, M. (2014). Explicating open innovation: Clarifying an emerging paradigm for understanding innovation. In H. Chesbrough, W. Vanhaverbeke, & J. West (Eds.), *New frontiers in open innovation* (pp. 3–28). Oxford: Oxford University Press.
3. Випереджаючий національний економічний розвиток: теоретико- методологічний та прикладний аспекти [Текст] : монографія / К. Ю. Ягельська ; ДВНЗ «Донец. нац. техн. ун-т». – Київ : Центр учбової літератури, 2015. – 349 с.
4. Захарченко В.І. Інноваційний розвиток промислового комплексу на засадах стратегічного управління: моногр. / В.І. Захарченко, Е.А. Топалова; за ред. В.І. Захарченка. – О.: Бахва, 2017. – 172 с.
5. Москаленко О.М. Випереджальний розвиток і концептуальні основи економічної політики сучасної держави / О.М. Москаленко // *Економічний часопис-XXI*. –2014. - №1-2(2). – С. 4-7.
6. Проблеми і перспективи ринково-орієнтованого управління інноваційним розвитком: монографія / за ред. д.е.н., професора С.М. Ілляшенка. – Суми: ТОВ «Друкарський дім «Папірус», 2011. – 644 с.
7. Ілляшенко С.М. Управління знаннями в системі інноваційного розвитку організації / С.М. Ілляшенко, Ю.С. Шипуліна, Н.С. Ілляшенко, А.О. Комарницька // *Маркетинг і менеджмент інновацій*. - 2017. - № 1. - С. 231-241.

Автори

Ілляшенко Сергій Миколайович, зав. каф. маркетингу та УІД СумДУ; зав. каф. маркетингу WSEH (illiashenko.s@gmail.com).

Шипуліна Юлія Сергіївна, доцент каф. маркетингу та УІД СумДУ (shipulina.j@gmail.com).

Ілляшенко Наталія Сергіївна, доцент каф. маркетингу та УІД СумДУ, (nat.illiashenko@gmail.com).

Тези доповіді надійшли 02 лютого 2018 року.

Опубліковано в авторській редакції